

ANNIVERSARIES AND JUBELEES

CORRESPONDING MEMBER PROF. EMILIA PERNISHKA, DSC, TURNS 85

На 22 януари 2021 г. чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка отбелязва своя 85-годишен юбилей. Като един от най-изтъкнатите съвременни български езиковеди тя впечатлява както с дългия си и плодотворен творчески път, така и със задълбочените си научни познания.

Творчеството на Емилия Пернишка е трайно свързано с Института за български език при Българската академия на науките и със Секцията за българска лексикология и лексикография, където тя постъпва като аспирантка през 1964 г. През 1974 г. защитава дисертация на тема *Лексикалните синоними в белетристиката на Иван Вазов* и получава докторска степен. През 1980 г. се хабилитира с монографията *Структура и семантика на сложните прилагателни имена в българския език*, а през 1988 г. защитава дисертация за присъждане на научната степен „доктор на филологическите науки“ на тема *Системност на вторичната номинация при съществителните имена в българския език*. Пет години по-късно получава научното звание ст.н.с. I ст. (сега професор), а през 2004 г. е избрана за член-кореспондент на Българската академия на науките.

Научното творчество на юбилярката респектира със своя обем, разностранност и актуалност. Тя е автор на повече от 200 публикации, сред които 7 монографии и 6 студии, множество научни и научнопопулярни статии, рецензии на езиковедски трудове, хроники и др. Научните интереси на проф. Емилия Пернишка са в няколко области: семантика, лексикология, лексикография, словообразуване, история на българския книжовен език, стилистика, съпоставително езикознание, езикова култура, топонимия, когнитивистика.

Най-многобройни и най-значителни са приносите на проф. Е. Пернишка в областта на българската лексикология и лексикография. Цели 45 години от своя живот (от 1967 до 2012 г.) работи всеотдайно върху

създаването и редактирането на 14 тома от академичния „Речник на българския език“. Впечатляващо е, че връзката ѝ с този фундаментален труд на българската лексикография не е прекъсната – през 2014 г. е рецензент на поредния том 15. Тя е автор, съавтор и редактор на речници на чуждите думи, на антонимите, на синонимите, на новите думи, както и на „Енциклопедия на съвременния българския език“.

Един от върховете в научното творчество на юбиларката е монографията *За системността в лексикалната многозначност на съществителните имена* (1993 г.), в която се предлага цялостна и оригинална концепция за семантичната номинация. Изяснява се нейната същност в семасиологичен и ономасиологичен аспект, механизъм и резултати; нетрадиционно се изследват явленията метонимия и метафора.

Емилия Пернишка е един от авторите и главните редактори на **том 1. „Българска лексикология“** от тритомната *Българска лексикология и фразеология* (2013 г.). И в този фундаментален академичен труд юбиларката се включва достойно с Дял трети, озаглавен „Лексикална семантика. Структурно-семантични особености на българската лексика“ (близо 200 стр.). В него с ерудицията на отличен познавач на въпросите на лексикалната семантика авторката успешно съчетава традиционни и нови подходи при описанието на българската лексика, за да открие нейната специфика като отражение на българската езикова картина на света. За този монографичен труд авторският колектив на Секцията за българска лексикология и лексикография, част от който е и Емилия Пернишка, получава **Награда на Института за български език за книга на 2014 г.**

Една от последните самостоятелни монографии на Емилия Пернишка – „Местните имена в Свищовско“ (2012 г.), е не само принос към топонимичните изследвания. Книгата заема особено място в творчеството на юбиларката. Ако през студентските си години (от 1954 до 1959 г.) авторката изследва топонимията на Свищовско и защитава дипломна работа на същата тема, то по-късно, от позицията на зрял учен, тя предлага един нов прочит на материала, допълнен и преработен. Монографията е удостоена с наградата на Фонд „Акад. Владимир Георгиев“ за най-добър езиковедски труд за 2015 г.

Творческият портрет на проф. Емилия Пернишка ще бъде незавършен, ако не щрихираме и нейната разнообразна преподавателска, експертна и обществена дейност. Тя изнася лекции пред научна аудитория

и пред студенти у нас (в София, Русе, Благоевград и др.) и в чужбина (в Лион – Франция, Братислава – Словакия). Дълги години (от 1976 г.) е член на Комисията по лексикология и лексикография към Международния комитет на славистите. Ръководител е на Секцията по славянско езикознание (1983–1988 г.) и на Секцията за българска лексикология и лексикография към Института за български език (1994–2000 г.), член е на Научния съвет на Института за български език и на Научния съвет на Института за чуждестранни студенти. Дълги години е член на Управителния съвет на БАН (2004–2008 г.), председател (1999–2000 г.) и дългогодишен член на Специализирания съвет по езикознание към Висшата атестационна комисия (1993–2010 г.), член е на редколегиите на научните списания „Български език“, „Наука“ и „Лексикографски преглед“. От години е председател на секция „Филологически науки“ към Съюза на учените в България. Инициатор е за учредяването на Гражданското сдружение „Общество за устойчиво развитие на българския език“.

Сред множеството награди на проф. Емилия Пернишка, признание за нейния принос за развитието на българската езиковедска наука и на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, са: **Почетен знак на Института за български език – значка (златна), Почетен знак плакет (2016 г.), Почетен знак „Марин Дринов“ на лента (2016 г.), медал „Св. Климент Охридски“** и др.

На многая лета, проф. Пернишка!

Цветелина Георгиева / Tsvetelina Georgieva

✉ *Assoc. Prof. Tsvetelina Georgieva, PhD*
cveti.g@abv.bg